

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti “Buxgalteriya hisobi” kafedrası,

PHD, N.A.Xaydarova taqrizi ostida

“Buxgalteriya metodikalari va zamonaviy yondashuvlar”

Usmonov Shuhrat Akbar ugli

Tashkent State University of Economics

Uzbekistan

Email: shuhratusmonov2210@gmail.com

Annotatsiya: Buxgalteriya metodikasi vaqt o'tishi bilan rivojlanib, yangi iqtisodiy sharoitlar va texnologiyalarni hisobga olgan holda doimiy ravishda yangilanib bormoqda. Yangi metodikalar, ayniqsa raqamli transformatsiya, avtomatlashtirish, bulutli texnologiyalar va katta ma'lumotlar (Big Data)ni qo'llash orqali buxgalteriya hisobini yanada samarali va tezkor qilish imkoniyatini yaratmoqda. Ushbu maqolada yangi metodikalar, ularning amaliyotda qo'llanilishi va tashkilotlar uchun taqdim etadigan afzalliklari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Buxgalteriya metodikasi, raqamli transformatsiya, avtomatlashtirish, bulutli texnologiyalar, katta ma'lumotlar, AI (sun'iy intellekt), blockchain, moliyaviy monitoring, moliyaviy boshqaruv.

Kirish: Buxgalteriya metodikasi - bu tashkilotlarning moliyaviy faoliyatini to'liq va aniq aks ettiruvchi, jarayonlarni optimallashtirish, hisobotlarni tayyorlash va boshqaruvni yaxshilashga yordam beruvchi vositadir. Bugungi kunda iqtisodiyot va texnologiyalardagi tezkor o'zgarishlar buxgalteriya metodikasini yangilashni va zamonaviy texnologiyalarni integratsiya qilishni taqozo etmoqda. Yangi metodikalar va yondashuvlar, ayniqsa, raqamli texnologiyalar va avtomatlashtirish jarayonlaridan foydalangan holda buxgalteriya faoliyatini yanada samarali qilishga yordam bermoqda.

Buxgalteriyada raqamli transformatsiya: Raqamli transformatsiya bugungi kunda buxgalteriya metodikasida eng muhim yangilanishlardan biri hisoblanadi. Bu usul, an'anaviy buxgalteriya jarayonlarini avtomatlashtirish va raqamli texnologiyalar yordamida yanada samarali qilishni ko'zda tutadi.

- **Bulutli texnologiyalar:** Bulutli tizimlar, ma'lumotlarni xavfsiz saqlash va ularga istalgan joydan va istalgan vaqtda kirish imkoniyatini taqdim etadi. Bulutli buxgalteriya dasturlari yordamida tashkilotlar o'z hisob-kitoblarini markazlashtirilgan tarzda boshqarishlari mumkin, bu esa operatsiyalarni tezlashtiradi va xatolarni kamaytiradi. Shuningdek, moliyaviy ma'lumotlarni tahlil qilishda tezkorlik va aniq hisobotlar olish imkonini beradi.
- **Katta ma'lumotlar (Big Data):** Katta ma'lumotlarni tahlil qilish buxgalteriya metodikasida sezilarli o'zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. Bu usul orqali tashkilotlar o'z faoliyatlarini yanada chuqurroq tahlil qilish, qarorlar qabul qilishda aniq ma'lumotlarga asoslanish va bozor tendentsiyalarini prognoz qilish imkoniyatiga ega. Katta ma'lumotlar yordamida masalan, xarajatlarni tahlil qilish yoki mijozlar bilan ishlash jarayonlarini optimallashtirish mumkin.

Avtomatlashtirilgan buxgalteriya: Avtomatlashtirish texnologiyalarini qo'llash buxgalteriya metodikasining muhim yangilanishlaridan biridir. Bu usul, ko'plab oddiy va takrorlanuvchi operatsiyalarni avtomatlashtiradi, shuning uchun buxgalterlar ko'proq strategik vazifalar bilan shug'ullanishlari mumkin.

- **Avtomatlashtirilgan hisobotlar:** Bu metodika orqali ma'lumotlar real vaqt rejimida yig'iladi va ular avtomatik tarzda turli hisobotlarga aylantiriladi. Bu esa xatolarni kamaytiradi va vaqtni tejaydi.
- **Raqamli assistentlar (AI assistant):** Sun'iy intellektga asoslangan tizimlar, buxgalteriya hisobini avtomatik ravishda amalga oshirishda yordam beradi. Masalan, bank hisobi, soliq to'lovlari va boshqa moliyaviy operatsiyalarni sun'iy intellekt avtomatik tarzda bajara oladi.

Blockchain texnologiyasi va buxgalteriya: Blockchain texnologiyasi, ma'lumotlarni xavfsiz saqlash va ularni o'zgartirishni qiyinlashtirishda inqilobiy o'zgarishlar yaratdi. Buxgalteriyada bu texnologiya quyidagi sohalarda qo'llanilishi mumkin:

- **Moliyaviy transaksiyalarni xavfsizlashtirish:** Blockchain orqali barcha moliyaviy operatsiyalarni xavfsiz va o'zgartirishga qarshi himoya qilish mumkin. Har bir transaksiya shifrlangan bo'lib, o'zgartirilishi yoki soxtalashtirilishi mumkin emas.
- **Smart-kontraktlar:** Blockchinda ishlaydigan smart-kontraktlar avtomatik ravishda bajariladigan shartnomalardir. Buxgalteriya sohasida bu texnologiya, masalan, soliq to'lovlarini avtomatik tarzda amalga oshirishda, shartnomalar asosida hisob-kitoblarni tez va to'g'ri qilishda qo'llanilishi mumkin.

Sun'iy intellekt va buxgalteriya tahlili: Sun'iy intellekt (AI) buxgalteriya metodikasida katta o'rin tutmoqda. AI texnologiyalari hisob-kitoblarni tahlil qilishda, operatsiyalarni prognoz qilishda va qarorlar qabul qilishda yordam beradi.

- **Moliyaviy prognozlash:** Sun'iy intellekt yordamida moliyaviy prognozlarni aniq qilish mumkin. Masalan, kompaniya yoki tashkilotning kelajakdagi daromadlarini, xarajatlarini yoki qarzlarni prognoz qilishda AI algoritmlaridan foydalanish mumkin.
- **Anomaliyalarni aniqlash:** Sun'iy intellekt tizimlari, shuningdek, moliyaviy hisobotlarda yoki operatsiyalarda noaniqliklar yoki xatolarni aniqlashda yordam beradi. Bu metodika buxgalteriya jarayonlarini yanada shaffof va xatolardan xoli qiladi.

Yangi buxgalteriya metodikalarining afzalliklari

- **Tezlik va samaradorlik:** Raqamli texnologiyalar yordamida hisob-kitoblar va hisobotlar avtomatik tarzda va tezkor bajariladi, bu esa ish vaqtini ancha tejashga imkon beradi.
- **Xatolarni kamaytirish:** Avtomatlashtirilgan va sun'iy intellektga asoslangan tizimlar xatolarni sezilarli darajada kamaytiradi va hisob-kitoblarning aniqligini oshiradi.
- **Moliyaviy tahlilni chuqurlashtirish:** Katta ma'lumotlar va AI yordamida kompaniya yoki tashkilotning moliyaviy holatini yanada chuqurroq tahlil qilish mumkin. Bu o'zgarishlar yaxshilangan qaror qabul qilish va strategik rejalashtirish imkoniyatlarini yaratadi.
- **Xavfsizlik:** Blockchain texnologiyasi moliyaviy operatsiyalarning xavfsizligini ta'minlaydi va ularni o'zgartirish yoki soxtalashtirish imkonini kamaytiradi.

Xulosa

Zamonaviy buxgalteriya metodikalari, raqamli transformatsiya, avtomatlashtirish va sun'iy intellektning o'z ichiga olgan holda, moliyaviy boshqaruvni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Yangi texnologiyalar va yondashuvlar yordamida buxgalteriya hisobining samaradorligi oshmoqda, xatolar kamaymoqda va moliyaviy ma'lumotlarni tahlil qilish ancha osonlashmoqda. Buxgalteriya metodikasidagi ushbu yangilanishlar, tashkilotlarga o'z faoliyatlarini yanada samarali va xavfsiz tarzda boshqarish imkoniyatini taqdim etadi. Shunday qilib, buxgalteriya metodikasining zamonaviy yondashuvlari, kompaniyalar va tashkilotlar uchun muvaffaqiyatli va barqaror faoliyatni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. **Ismoilov, R. (2020).** Buxgalteriya hisobining asoslari . *Toshkent: O'zbekiston iqtisodiyoti va nashriyot moliyasi.*
2. **Jumaev, K. (2021).** Zamonaviy buxgalteriya qo'llanmasi .
3. **Rahimov, A. (2022).** Raqamli transformatsiya va buxgalteriya: Tezkor qarorlar qabul qilish qabul qilish. *Di jurnali*
4. **Shamsutdinov, F. (2023).** Katta ma'lumotlar va sun'iy intellekt: Buxgalteriya tashish yangiliklari.
5. **Parker, M. va Braun, L. (2021).** Blockchain va buxgalteriya: Moliyaviy ishlab chiqarishni optimallashtirish .
6. **Narboev, T. (2020).** Avtomatlashtirish va buxgalteriya: Texnologiyalarni qo'llash va samaradorlik .
7. **Smit, J. (2022).** BulutBulutli hisoblash va moliyaviy hisobot: buxgalterlar uchun yangi davr. *jurnali.*
8. **Devis, K. va Allen, R. (2023).** Moliyaviy prognozlash va hisobot berishda sun'iy intellekt .
9. **Mask, E. (2021).** * *The*Buxgalteriya hisobining kelajagida AI va avtomatlashtirishning roli.
10. **Samarov, B. va Hakimov, A. (2023).** Blockchain texnologiyaning moliya sektoridagi o'rni.